

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כד תמוז תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 7:05 תל-אביב: 7:20 חיפה 7:13 מוצאי שבת: ירושלים: 8:20 תל-אביב: 8:23 חיפה: 8:24 ר"ת: 8:57

פרשת מטות

הסר כעס מליבך

הכעס מביא לידי טעות...

העיד הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: מעשה בשני ת"ח גדולים מחברי ספרים שנפלה מחלוקת גדולה ביניהם בהבנת הסוגיא בגמרא. כעס אחד על חברו והתבטא כי הוא טועה לגמרי בהבנת הענין ולבסוף התברר שהוא זה שטעה.

שאלו את החזון איש: הכיצד יתכן שתארע כזו טעות לתלמיד חכם גדול כזה? והשיב: זה משום שאותו ת"ח השתמש בביטוי קשה כנגד חברו מרוב כעסו ומדה רעה זו היא שהביאתו לידי טעות!
מעשה איש

"לא אכעס"...

סיפר הגאון רב"צ אבא שאול זצ"ל: סח לי המקובל חכם יהודה פתיה זצ"ל: "הבאתי עמי מבגדד מערכת כלי חרסינה עדינה ויקרה, כדי להשתמש בהם בליל הסדר הקדוש. כשחזרנו מהתפילה בליל הסדר, היה השולחן ערוך לתפארת.

"ניגשתי לסדר את הקערה, והנה משך אחד הילדים במפה וגררה. כל הכלים היקרים נפלו והתנפצו לרסיסים בקול רעש גדול... אמרתי לשטן: "רצית שאכעס, ובכן לא אכעס"... רבינו ה'אור לציון'

"עוד מעט יחשבו..."

חביב היה על הגאון רבי אברהם גחובסקי זצ"ל המעשה הבא על הגה"צ רבי נחום משאדיק זצ"ל: יום אחד בשעה שעסק במשה ומתן עם אדם מסויים, התחיל הלה לצעוק על רבי נחום ולנזוף בו קשות.

אמר לו רבי נחום בנחת ובנעימות: "אל תצעק! עוד מעט יחשבו חס וחלילה שאתה כועס עלי...". אימרה זו שהעלתה חיוך, הפיגה באחת את המתיוות והשקיטה המריבה.
אגן הסהר

"זכי אין לי מה לעשות?"

סיפר הגאון רבי יצחק דרזי שליט"א: כאשר אירעו מקרים חמורים, ואינשי דלא מעלי מחוג מסויים פעלו בעזות ובחוצפה כנגד הגרי"ש אלישיב זצ"ל, פנית לרבינו הרב אלישיב ושאלתי אותו האם הוא מקפיד על אותם אנשים?

השיב לי הרב אלישיב בתמיהה: "זכי אין לי מה לעשות רק להקפיד? מהיכן אמצא זמן לזה?!"
עפ"י "עמודו של עולם"

להיות שליו וסבלן ולא לבוא לידי כעס והקפדה על הזולת!

נלמד מהפסוק: "ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים... ויאמר אליהם משה" (פרק לא-יד, טו)

ואמרו חז"ל: כל אדם שכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו וכו' מנא לן? ממשה. דכתוב "ויקצוף משה על פקודי החיל" וכתוב: "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' את משה", מכלל דמשה אעלם מיניה. (פסחים סו:).

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - קלז): כל אדם ירא שמים, כשהוא כועס על עוברי עבירה, ישקול כעסו, כדי שתהא דעתו מיושבת עליו בינו לבין עצמו. וילמד ממשה רבינו, כשכעס על בני ראובן, אמר: "תרבות אנשים חטאים". לפיכך בן בנו נעשה עבד לפסל מיכה אעפ"י שלשם שמים הוא כעס, הכל צריך מידה.

על כעסו של משה בפרשתנו בפסוק "ויקצוף משה על פקודי החיל" וכו'. מבאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שאף שכעסו היה כדון שהרי עיקר הציווי והתכלית של המלחמה היה לנקום נקמת ה' במדין, ומכיון שהמכשול לישראל היה ע"י בנות מדין, נמצא שכשהחיו הנקיבות הותירו המכשול והיה ראוי לכעוס עליהם, ובכ"ז כיון שכעס נתעלמה הלכה ממנו.

וביאר רבי חיים שלא היה זה בתורת "עונש" אלא הוא ענין בדרך חוקי הטבע שהמציאות הזו של ה"כעס" "שורפת" את חכמתו של האדם, ואין זה משנה כלל אם הכעס היה מוצדק או לא, כי זו מציאות טבעית שהכעס מסלק החכמה.

את הפסוק "אל תפנו אל האלילים" (ויקרא יט) מפרשים על מדת הכעס. כלומר: אל תסתכלו על האלילים, שהם האנשים שבשעה שכועסים מאבדים נפשם [ורמז מאמרת חז"ל "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה"]. ומלבד הנזק שגורמים לנפשם, גורמים הם נזק גם לגופם, שכל הכועס פוגם באכילתו, שאינו מוצא טעם לא במאכלו ולא במשקהו, וחיייו אינם חיים. והוא שונא את עצמו ואת האחרים, וגם אנשי ביתו מתרחקים ממנו, ובשעת כעסו עלול לפגוע בכבודם של אביו ואמו, ולכפור בהש"ת, רח"ל.

הגרא"ל שטיינמן זצ"ל נתן פעם עצה לפלוני היאך להפטר מן הכעס: "אם יגידו לך שאם לא תכעס תקבל מליון דולר, וודאי לא תכעס, רואים שאפשר. אלא שבעת הכעס שוכח מהכל וחושב שהעולם נחרב... ומוכרח לכעוס. ואם כן, כאשר השי"ת אומר לא לכעוס וכי זה לא שוה מליון!?"

הדפסת והפצת העלון השבועי "איש לרעהו" פרשת מטות, נתרמו לעילוי נשמת

ר' עקיבה יהודה ב"ר מאיר שיינקוף ז"ל

נלב"ע כ"ט בתמוז תשע"ג, ת.נ.צ.ב.ה.

נתנדב באדיבות לבם של המשפחה היקרה שיחיו

להיות נאמן בדיבורו ולקיים הבטחות שהוציא בשפתיו [אף שלא בתורת נדר]! נלמד מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל-ג)

וּכְתַב הַשֵּׁל"ה הַק': לְכַאוּרָה "כַּכַּל הַיּוֹצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה" מִיּוֹתֵר [אַחַר שֶׁכָּבַר כָּתַב "לֹא יַחַל"! אֲלֵא מִכַּאֵן תּוֹכַחַת מוֹסֵר לְאָדָם שִׁיחִיה נֶאֱמָן בְּדִיבּוּרוֹ וְיִשְׁמָרוּ מוֹצֵא שְׁפִתָיו אִף שֶׁלֹּא הִיא בְּדֶרֶךְ נֶדֶר וְלֹא הִיא מִחוּיֵב בְּדַבְרִים. כַּעֲנִין שֶׁאֵמַר מִשֶּׁה רַבְּנוּ לַבְּנֵי גֵז וְרֵאוּבֵן "וְהַיּוֹצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ". וְפִירֵשׁ רַש"י, שֶׁקִּיבְלַתֶּם לַעֲבֹר לְמַלְחָמָה עַד כִּיבוֹשׁ וְחִילוּק.

הַקְּשׁוּ הָאֲלֶשֶׁךְ הַק' וְהָאוֹר הַחַיִּים הַק' מִסֵּפֶר קוּשִׁיּוֹת בְּלִשׁוֹן הַפְּסוּק "זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוִּיה ה' אִישׁ כִּי יִדּוֹר נֶדֶר לֵה' אוֹ הַשְּׁבַע שְׁבוּעָה לְאַסּוֹר... לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כַּכַּל הַיּוֹצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה": (א) מֵהוּ פֶּשֶׁר הַלִּשׁוֹן "זֶה הַדְּבָר" שֶׁמִּשְׁמַעֲנוּ "זֶה" וְלֹא אַחֲרָי, מֵה בֵּא לְמַעֲט? (ב) מֵדוּעַ כֹּפֵל "כִּי יִדּוֹר נֶדֶר לֵה' וְלֹא אֵמַר "כִּי יִדּוֹר לֵה'" וְכֵן כֹּפֵל "הַשְּׁבַע שְׁבוּעָה לְאַסּוֹר"... וְלֹא אֵמַר "הַשְּׁבַע לְאַסּוֹר"? (ג) אַחֲרָי שֶׁכָּתַב "לֹא יַחַל דְּבָרוֹ" מֵדוּעַ הוֹצֵרֶךְ לְכַפּוֹל וְלְהוֹסִיף "כַּכַּל הַיּוֹצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה"?

וּבִיָּאֵר הָאֲלֶשֶׁךְ דֵּהֵנָּה יִשְׁנֵם ב' מֵיָּנִי נְדָרִים וְשְׁבוּעוֹת: (א) נֶדֶר לְצַרְכֵי מִצְוָה אוֹ לְזִרְזוּ עֲצֻמוֹ לְמִצְוָה וְכֵן שְׁבוּעָה לְחֹזֵק אֲצֻלוֹ אֶת הָאֲסוֹר מִן הַתּוֹרָה. (ב) נְדָרִים וְשְׁבוּעוֹת לַעֲשׂוֹת אוֹ לֹא לַעֲשׂוֹת דְּבָרֵי הַרְשׁוּת. עַל זֶה בֵּא הַכְּתוּב לְהַזְהִיר "זֶה הַדְּבָר" כְּלוֹמַר רַק נְדָרִים וְשְׁבוּעוֹת כֹּאֲלוֹ שְׂבָאִים לְצַרְכֵי מִצְוָה [כְּאוֹתוֹ נִזִּיר מֵהַדְּרוֹם שֶׁנֶּדֶר כִּנְגַד יִצְרוּ] אוֹתָם יֵשׁ עֲנִין לְנִדּוּר וְלְהַשְׁבַּע וְלִקְיָמָם, וְלֹא שֶׁאֵר נְדָרִים וְשְׁבוּעוֹת שֶׁהֵם לְדְבָרֵי הַרְשׁוּת שְׂרָאוּי לֹא לְנִדּוּר כֹּלֵל שֶׁהָיָה "הַנּוֹדֵד כֹּאֲלוֹ בָּנָה בְּמַה" (וּבְמוֹת קַט):

וְזֶהוּ שֶׁאֵמַר הַכְּתוּב "כִּי יִדּוֹר" - אָדָם שְׂרוּצָה לִידּוֹר, עֲלוּי לִידּוֹר רַק "נֶדֶר לֵה" - הֵינְנוּ לְשֵׁם שְׁמִירַת מִצְוֹת ה'. וְכֵן אִם רוּצָה "לְהַשְׁבַּע", עֲלוּי לְהַשְׁבַּע רַק שְׁבוּעָה כְּזוֹ שֶׁתַּחֲזֹק אֶת הָאֲסוֹר כְּבַר מֵהַתּוֹרָה וְלֹא לְאַסּוֹר עֲלוּי דְבַר הַרְשׁוּת.

וְהָאוֹר הַחַיִּים בִּיָּאֵר שִׁישְׁנֵן ב' עֲנִינִים בְּנְדָרִים וְשְׁבוּעוֹת: (א) עֲנִין הַנוֹגַע לְתוֹרָה וְלְמִצְוּוֹת לַעֲשׂוֹת אֶת הַטּוֹב וְלְהִרְחִיק עֲצֻמוֹ מִן הָרַע וְזֶהוּ נְדָרֵי קוּדֶשׁ. (ב) עֲנִין הַנוֹגַע לְדְבָרֵי הַרְשׁוּת שֶׁאֵינִן בֵּהֶם מִצְוָה, לַעֲשׂוֹת דְּבַר פְּלוּגִי אוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתוֹ. וְזֶהוּ נְדָרֵי חוֹל.

הוּא שְׂרָמֵז הַפְּסוּק בְּכַפְלוֹת הַלִּשׁוֹן לִב' סוּגֵי הַנְּדָרִים וְהַשְּׁבוּעוֹת הַלְלוּ. (א) "אִישׁ כִּי יִדּוֹר" - הוּא סֵתֵם נֶדֶר שֶׁל חוֹל. (ב) "נֶדֶר לֵה" - נִסְמָךְ לֵה' כִּי הוּא נֶדֶר קוּדֶשׁ לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַךְ גַּם בְּשְׁבוּעָה. לְפִי"ז מְבוּאָר גַּם כֹּפֵל הַלִּשׁוֹן "לֹא יַחַל דְּבָרוֹ" שֶׁהוּא כִּנְגַד נְדָרֵי חוֹל, שְׂדוּקָא הוּא לֹא יִכּוֹל לְחַלֵּל וְלְהַפְּרֵי נְדָרוֹ, אֲבָל הַחֲכָם יִכּוֹל לְהַפְּרֵי, וְ"כַכַּל הַיּוֹצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה" נֶאֱמַר כִּנְגַד נְדָרֵי הַקּוּדֶשׁ [כְּמוֹ שֶׁאֵמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ "נִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיָמָהּ לְשִׁמּוֹר מִשְׁפָּטֵי צִדְקָךְ"] שֶׁאוֹתָם גַּם אַחֲרֵים אֵינִם יִכּוֹלִים לְהַפְּרֵי, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם דְּבָרִים שֶׁאֵינִן לְהֵם הַתְּרָה. וְלִכֵּן "הַיּוֹצֵא מִפִּי - יַעֲשֶׂה"!

דוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה אֵמַר בְּמִזְמוּרָיו: "מֵה אֵשִׁיב לֵה' כֹּל תַּגְּמוּלוֹהִי עֲלַי" וּמִמִּשְׁךְ "נְדָרֵי לֵה' אֲשֶׁלֶם". תַּמָּה הַמְּגִיד מְלוּבְלִין: הִרִי יִדּוּעַ לָנוּ שֶׁאֵינִן בְּאִפְשָׁרוֹתֵינוּ לְשִׁלֵּם לֵה' כֹּל תַּגְּמוּלוֹתֵינוּ, אִם כֵּן מֵדוּעַ אֲנוּ נּוֹדְרִים נְדָרִים כְּדִי לְשִׁלֵּם, וְכִי אֶת הַחֻבּוֹת הַמוּטְלוֹת עֲלֵינוּ אֲנוּ מְמַלְאִים, וְמֵה הַגִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלַם אֶת מֵה שְׁנוּסִיף עֲלֵיהֶם?!

אֲלֵא נִבִּין זֹאת בְּמִשַׁל הַבָּא: מַעֲשֶׂה בֶּבֶן שִׁיבָא לְדַרְכוֹ לְתַקּוּפָה מְסוּיֵימַת כִּשְׁהוּא מְבַטִּיחַ לְאֲבִיו חַגִּיגִית, שֶׁבְּשׁוּבוֹ יִבֵּא לוֹ קִנְקָן יֵין יֶשֶׁן. וְהֵנָּה כִּשְׁשֵׁב מִן הַדֶּרֶךְ שֶׁאֲלוֹ אֲבִיו: "מֵתִי תִשְׁלַם לִי אֶת חוּבְךָ"? צַחַק הֶבֶן וְהִבִּיעַ פְּלִיאָתוֹ: "מִיֵּהוּ הֶבֶן שִׁיכּוֹל לְשִׁלֵּם לְאֲבִיו אֶת כֹּל תַּגְּמוּלוֹתָיו? וְכִי אֲפֶשֶׁר לְשִׁלֵּם אִף מִן הַקֶּצֶת אֶת חוּבוֹתָיו שֶׁל בֶּן עַל כֹּל הַטּוֹבוֹת שֶׁקִּיבַל מֵאֲבִיו?!"

הַקְּפִיד הָאֵב וְהַשִּׁיב לְבָנוּ: "הוּי סַכְל! וְכִי אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁאֵינִן בִּיד הֶבֶן לְשִׁלֵּם לְאֲבִיו עַל כֹּל טוֹבוֹתָיו. כְּלוֹם תַּחֲשׁוּב שֶׁאֵינִי תוֹבֵעַ דְּבַר שֶׁאֵינִךְ יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת? הִרִי כֹל כּוֹוֶנְתִי בְּשִׂאלַתִי הוּא לְדַבֵּר אַחַד: לְפָנַי צִאתְךָ לְדֶרֶךְ הַבְּטַחַת לִי מִעֲצֻמְךָ שֶׁתִּבֵּא לִי קִנְקָן יֵין יֶשֶׁן, מֵדוּעַ לֹא תִקְיָיִם לְפָחוֹת אֶת הַבְּטַחְתְּךָ זֶה שְׂבָאָה מִיּוֹמַתְךָ וּבִידְךָ לְקִימָה?!"

הוּא שֶׁאֵמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה: אִמַּת שֶׁאֵינִי יִכּוֹל לְשִׁלֵּם אִף מִקְצַת מִן הַמִּקְצַת עַל כֹּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂה עִמִּי הַשֵּׁי"ת, אֲבָל לְכֹל הַפְּחוֹת אוֹכֵל לְשִׁלֵּם אֶת נְדָרֵי. לְקִיָּים אֶת אֲשֶׁר הַבְּטַחְתִּי מִעֲצֻמִּי וּמִיּוֹמַתִּי!

"כל דיבור חמור כמו נדר"...

פַּעַם קִבַּע הַחֲזוֹן אִישׁ לְלַמּוֹד עִם צַעִיר מִבְּאֵי בֵּיתוֹ מִסַּכַּת נְדָרִים. לְפָנָי הַלִּימוֹד הַקְּדִים לוֹ הַחֲזוֹ"א מַעִין "פְּתִיחָה" לְמַסַּכַּת הַנְּלַמְדָּת, וְכֵה אֵמַר לוֹ:

"שׁוֹרֵת הַדִּין נוֹתַנַת שְׁכַל דִּיבּוּר שֶׁל הָאָדָם יִהְיֶה חֲמוֹר כְּמוֹ נֶדֶר, רַק הַקֶּב"ה הִיָּה לוֹ רַחֲמָנוֹת עַל בְּנֵי הָאָדָם שִׁיִּדַּע שֶׁלֹּא יַעֲמְדוּ בְּזָה, וְקִבַּע שֶׁרַק נֶדֶר עַפ"י הַגְּדָרִים הַהִלְכְתִּים יִהְיֶה נֶדֶר".

וּמַעֲשֶׂה בַּחֲתָן בֶּן תּוֹרָה שֶׁבִּיקֵשׁ מֵהַחֲזוֹן אִישׁ שִׁיבּוֹא לְהַשְׁתַּתֵּף בַּחֲתוּנָתוֹ. הַשִּׁיב לוֹ הַחֲזוֹ"א שֶׁקֵּשָׁה לוֹ. הַמְּשִׁיךְ הַחֲתָן לְבַקֵּשׁ לְהַפְצִיר וְלְהַתְחַנֵּן שׁוֹב וְשׁוֹב, אֲךָ הַחֲזוֹ"א נִשְׂאָר בְּשִׁלּוֹ וְחָזַר שׁוֹב עַל דְּבָרָיו שֶׁקֵּשָׁה לוֹ לְהַגִּיעַ, עַד שֶׁהַחֲתָן הִלַּךְ לְדַרְכוֹ.

אָדָם שֶׁהִיָּה נוֹכַח בְּשַׁעַת מַעֲשֶׂה, שֶׁאֵל לְאַחַר מִכָּן אֶת הַחֲזוֹ"א: מֵדוּעַ הֵנִיחַ לְאוֹתוֹ חֲתָן פְּלוּגִי לְבַקֵּשׁ וְלְהַפְצִיר בּוֹ כֹּל כַּךְ, וְכִי לֹא הִיָּה מוֹטֵב אִילוֹ הִיָּה דוּחָהוּ בְּאִמְרָה בְּלִתי מַחִיבַת כְּגוֹן, בְּלִי נֶדֶר אֲשֶׁתְּדַל לְהַשְׁתַּתֵּף בַּחֲתוּנָה" וְאִזּוֹ וּודָאִי הִיָּה מְנִיחוֹ לְנַפְשׁוֹ וְהוֹלֵךְ מִיָּד?

הַשִּׁיב לוֹ הַחֲזוֹ"א וְאֵמַר: "אֲצַלִּי עִם נֶדֶר וּבְלִי נֶדֶר זֶה אוֹתָהּ חוֹמְרָה שֶׁל דִּיבּוּר!"

חוט שני

"אין שום היתר"...

בְּשָׁנוֹת זִיקְנוּתוֹ הַמוֹפְלָגָת שֶׁל הַגְּרִי"ש אֲלִישִׁיב זצ"ל הִיָּה חֲלַשׁ מְאוֹד וְלֹא הִיָּה בְּכוּחוֹ לְרַדַּת מְבִיתוֹ לְהַתְּפַלֵּל עִם הַצִּיבּוּר. אוֹלַם לְתַדְהַמַּת בְּאֵי בֵּית הַמְּדוּרָשׁ, כִּשְׁהַתְּקִימָה שֵׁם בְּרִית בְּאַחַד הַיָּמִים, רָאוּ אֶת הַרְבֵּי אֲלִישִׁיב יוֹרֵד בְּלִי כוּחוֹת כְּדִי לְהִיּוֹת סַנְדֵּק...

כִּשְׂשִׂאלוֹהוּ לְפֶשֶׁר הַדְּבָר אֵמַר: "הַבְּטַחְתִּי לְבַעַל הַבְּרִית לְהִיּוֹת סַנְדֵּק... וְאִף שֶׁלְּחוּלָה וְלִזְקָן יֵשׁ לְפַעֲמִים פְּטוֹר בְּהַלְכָּה מִתְּפִילָה בְּצִיבּוּר כִּשְׂאֵינִן בְּכוּחוֹ, אוֹלַם לֹא-יִקְיָיִם הַבְּטַחָה אֵינִן שׁוֹם הִיתֵר בְּהַלְכָּה"

עפ"י גדולה שימושה

"אם מבטיחים צריך לקיים"

פַּעַם הוֹצֵרֶךְ הַצַּדִּיק **רְבִי אַרְיָה לׁוִין** זצ"ל הִלּוּאָה דְּחוּפָה. הוּא פָּנָה לְאָדָם אַחַד וְקִיבַל אֶת הַסְּכּוּם שֶׁבִּיקֵשׁ, כִּשְׁהוּא מְבַטִּיחַ שְׁעַד יוֹם פְּלוּגִי הוּא יִפְרַע אֶת הַחֻב.

וְהֵנָּה בְּיוֹם הַפְּרַעוֹן יָרַד שֶׁלֵּג כְּבַד בִּירוּשָׁלַיִם וְהִיָּה קֵשָׁה מְאוֹד לְצִאָת מֵהַבֵּית. הָעִיר הִיָּתָה סְגוּרָה וּמְסוּגֹרֶת, אֵינִן יוֹצֵא וְאֵינִן בֵּא. אֵמַר רְבִי אַרְיָה לְרַעֲיִיתוֹ: "אֲדַחָה אֶת הַתְּשׁוּלָם לְיוֹם אַחֲרָי, הֲלֹא גַם הַמְּלוּוָה יִבִּין שֶׁבְּשִׁלְּג כִּזָּה אֵי אֲפֶשֶׁר לְלַכֵּת". אוֹלַם הַרְבֵּנִית הַתַּנְּגֵדָה וְאֵמַרָה: "אִם מְבַטִּיחִים צָרִיךְ לְקִיָּים".

הַלַּךְ רְבִי אַרְיָה לְבִיתוֹ שֶׁל הַמְּלוּוָה כִּשְׁהוּא אֲךָ בְּקוּשֵׁי מְבוּסָס רַגְלָיו בְּשִׁלְּג הַכְּבֵד. כִּאֲשֶׁר הַתְּקַרְב לְבֵית, שִׁמַּע שֶׁהָאִשָּׁה צוּעֶקֶת עַל בַּעְלָהּ: "מֵדוּעַ הַלוּוִית לְרַבִּי אַרְיָה? וְכִי הֵינִךְ בְּטוֹחַ בְּכַךְ שֶׁהוּא יִשְׁלַם אֶת חוּבוֹ?" הָאִישׁ נִיָּסָה לְהַרְגִיעַ אֶת אִשְׁתּוֹ אֲךָ לֹלָא הוֹעִיל.

וְהֵנָּה תוֹךְ כְּדִי שִׁיחָה מִקִּישׁ רְבִי אַרְיָה עַל הַדְּלַת. כִּאֲשֶׁר פְּתַחוּ הַיְלָדִים אֶת הַדְּלַת נְדֵהֵמָה הָאִשָּׁה לְרִאוֹת אֶת רְבִי אַרְיָה וְצַרְרוֹ הַכֶּסֶף בִּידּוֹ. הִיָּה קְרָאָה בְּקוֹל: "אוּי! רְבִי אַרְיָה לְמָה הֵיָּית צָרִיךְ לְהַטְרִיחַ כַּךְ אֶת עֲצֻמְךָ בְּיוֹם שֶׁלֵּג כִּזָּה, וְכִי אֶתָּה בְּאִמַּת חוֹשֵׁב שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא נֶאֱמִין לְךָ? הֵיָּית יִכּוֹל לְחַכּוֹת בְּשִׁקֵּט עַד מֵאַחַר..."

מתוך "דרך אבות"

"ככל היוצא מפיו" – יעשה הקב"ה...

הגאון מרוג'צ'וב – רבי יוסף רוזין זצ"ל, קיבל פעם מכתב ממשרד הממשלה בו נכתב כי עליו לשלם לממשלה שני סוגי מיסים. לאחר שנכדו של הגאון הסביר לו – עפ"י בקשתו – את תוכן המכתב, אמר לו הרוג'צ'ובר:

"סוג אחד של מס האמור במכתב, הוא על פי דיני התורה וצריך לשלם אותו בהתאם לכלל של "דינא דמלכתא דינא". אמנם הסוג השני של המס, אין לו תוקף תורתי עפ"י ההלכה, ולכן אין צורך לשלם אותו!"

והנה כעבור ימים אחדים, הגיע במפתיע מכתב התנצלות ממשרד הממשלה (תופעה בלתי מצויה), בו הופיע תיקון טעות שנפלה במכתב הקודם שנשלח לבית הגאון. במכתב הנוכחי נאמר כי אין צורך לשלם את אחד מסוגי המיסים שפורט במכתב הקודם. היה זה אותו סוג מס עליו הצביע הגאון לנכדו שאין צורך לשלמו על פי התורה.

על האירוע המפתיע והמוזר הזה, הגיבו גדולי תורה ששמעו על כך, כי אין ספק שזהו מכח האמירה של אותו גאון ונתקיים בו "ותגזר אומר ויקם לך" – צדיק גוזר והקב"ה מקיים!

"כל אשר לך שלום"..

סיפר רבי יהודע בוטא שליט"א: לפני כמה שנים, באחת השבתות, נסעו בני משפחתו לשבות מחוץ לעיר בשל שמחה משפחתית והוא נשאר לבדו בירושלים מפני שלא רצה להפסיד את התפלות עם הגאון **רבי עובדיה יוסף זצ"ל**, כאשר שימש כש"ץ בבית מדרשו. אך לא סיפר לו על כך שכל משפחתו נסעו לשבת.

והנה בבוקר יום השבת לאחר תפלת מוסף, ניגש להתברך מרבי עובדיה כמו בכל שבת, ומה מאד התפלא כשהוסיף לו רבי עובדיה בברכתו שלא כרגיל את המילים: "ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום"...

במוצאי שבת התקשרה אליו רעייתו מבוהלת כולה, אך מיד השיחה נותקה ולא הצליח רבי יהודע ליצור קשר עמה. הוא נבהל מאד ולא ידע נפשו מרוב דאגה.

והנה לאחר בירור נודע לו שהרכב שנסעו בו אשתו וכל בני המשפחה התדרדר מהכביש לתוך הוואדי, ובדרך נס יצאו כולם בריאים ושלמים ב"ה ואפילו לא היו צריכים להתפנות לבית החולים. או-אז נזכר רבי יהודע במילות הברכה שיצאו מפיו רבי עובדיה "ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום" ברכה שקיבלה עתה משמעות רבה.

מתוך מאמר

"ותגזור אומר ויקם"...

בעיירה רופשיץ התגוררה משפחה ולה ילד משותק. יום אחד יעצו לפני המשפחה: "דרכו של הצדיק **רבי נפתלי מרופשיץ** לעבור לבית מדרשו דרך גשר צר הנוטה על פני הנהר. הניחו את הילד המשותק על גבי הגשר"...

עלה הרבי מרופשיץ על הגשר כשהוא שקוע בשרעפיו, והילד, כצפוי, חסם את דרכו. חשב הרבי לתומו שהילד השתטח שם להנאתו, על כן דחקו ברגלו והורה לו "קום!" והי אף יצא הדיבור מפי הצדיק, מיד קם הילד על רגליו... ופינה את המעבר!

באהלי צדיקים

"צדיק גוזר"...

אברך בא לפני הגאון **רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל** והתאונן על אבנים בכיס המרה. הניח רבי ב"צ ידו על בטנו כנגד כיס המרה ואמר: "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה". הכאבים חלפו, ובצילום לא מצאו זכר לאבנים שנראו בצילומים הקודמים.

ומעשה באברך שבנו חלה במחלת עור הקרויה "פסוריאזיס", מחלה חשוכת מרפא. הרופאים הזהירו שהמחלה תלווהו כל ימי חייו. יהיה לעג לחבריו ויתרחקו ממנו כמו ממצורע רח"ל. עלה האברך בצער גדול אל רבי בן ציון שפסק לו פסוקו: "אל תחוש לדברי הרופאים! יקויים בך הפסוק: "והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע". מיום זה חל שיפור והמחלה נרפאה כליל!

עפ"י יגילו במלכם

להשמר בכל דיבור שיהיה בו רק תועלת וברכה לו ולזולתו, ולא נזק ח"ו!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל-ג)

ומובא בשם האר"י ז"ל (ליקוטי תורה – פר' עקב) לבאר: "לא יחל דברו" – לא יעשה דיבורו חולין וזול, אלא ייקר כל דיבור היוצא מפיו. שכן כל דיבור פועל גדולות ונצורות בעולמות עליונים לטוב או למוטב. אם דיבוריו טובים וטהורים משפיע רוחניות וקדושה. בורא בהם סגורים. ואם ח"ו דיבוריו רעים ואסורים, פועל בסט"א ח"ו. נברא מהם מלאך רע ומשחית המקטרג עליו תמיד. זהו שנאמר: "ככל היוצא מפיו" – למטה "יעשה" למעלה.

"לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן" כך קבעו חז"ל בגמרא (ברכות יט. כתובות ח.). ולומדים זאת מהפסוק (ישעיה א-י) "לולי ה' צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסודם היינו לעמורה דמינו" [כלומר: אילו לא רחמי ה' עלינו, כמעט שהיינו כסודם ועמורה שנאבדו לגמרי].

ומיד לאחר מכן ממשיך הפסוק: "שמעו דבר ה' קציני סדום האזינו תורת אלוקינו עם עמורה". ואחריו מגיעה נבואת החורבן והעונש. נמצא, איפוא, שבהוכרת הנביא את סדום ועמורה נתעוררה מדת הדין עליהם כמי שמעשיהם כאנשי סדום ועמורה.

וביאר הסגולה שיש בזה כתב **הרשב"א** (בשו"ת ח"א סימן תח): לפי הנראה מן הכתוב והסכמת חכמי התורה... יש סגולות או דברים נעלמים שלא נתבארה לנו עתה סיבתם, והיא שאמרו (מו"ק יח.) "ברית כרותה לשפתיים". ואמרו חז"ל בגמרא (כתובות סב): "הוה כשגגה היוצאת מלפני השליט, ונח נפשיה דיהודה". וזו היא המניעה בקללה וההפך ממנה בברכות.

עוד אמרו חז"ל "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך" ואם נמשך בזה אחר הטבע מה תזיק הקללה ומה תועיל הברכה, יקללו המה וה' יברך... וכן אמרו (ברכות יט.) אל יפתח אדם פיו לשטן... וגם חכמי הפילוסופים אינן יכולים ליתן טעם לסגולות הניגולות לעין כל בעשבים ובאבנים כאבן השואבת הברזל והברזל ישוטט על פני המים ולא ינוח עד שיהיו פניו אל פני הסדן, היש מגיד טעם בזה בכל חכמיהם...

והחינוך (מצוה רלא) כתב: "אף על פי שאין בנו כח לדעת באיזה ענין תנוח הקללה במקולל, ואיזה כח יש בדיבור להביאה אליו, ידענו דרך כלל מכל בני העולם שחוששין לקללות, בין ישראל בין שאר האומות, ויאמרו שקללת בני אדם, גם קללת הדיוט, תעשה רושם במקולל ותדביק בו המארה והצער. ואחר דעתינו דבר זה מפי הבריות, נאמר כי משרשי המצוה, שמנענו ה' מהזיק בפניו לזולתו כמו שמנענו מהזיק להם במעשה, וכעין ענין שאמרו חז"ל (מו"ק יח.) ברית כרותה לשפתים. כלומר, שיש כח בדברי פי אדם.

ומוסיף החינוך: "ואפשר לנו לומר, כי בהיות הנפש המדבר שבאדם חלק עליוני, וכמו שכתוב "ויפח באפיו נשמת חיים". ותירגם "לרוח ממללא", נתן בה כח רב לפעול אפילו במה שהוא חוץ ממנה, ועל כן ידענו ונראה תמיד כי לפי חשיבות נפש האדם ודביקותה בעליונים כנפש הצדיקים והחסידיים, ימהרו דבריהם לפעול בכל מה שידברו עליו, וזה דבר ידוע ומפורסם בין יודעי דעת ומביני מדע".

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

איך אומרים שדכן בערבית ?

זהו. חזקי (שם בדוי) הרגיש שהיאוש מחלחל בו כתולעת.

שוב נפלה הצעה, ואחרי פגישה אחת בלבד.

שלא באשמתו. אלא ב"אשמת" הצלקת שעל פניו.

במר-ליבו פנה אל ראש הישיבה שלו - דמות שנתן בה אמון ושפך באוזניו את אכזבותיו, את תסכוליו.

יחזקאל בני, חזקי! - נתן בו ראש הישיבה את עיניו הטובות - בהצעה הבאה אל תיגש לשידוך לפני שהשדכן יעדכן את הצד השני אודות הצלקת, ואיך היא נגרמה.

חזקי נרתע. התפלל על העצה. הלוא בכל פעם הוא עושה "שמיניות באוויר" להסתיר את הצלקת איכשהו, וגם זה לא עוזר לו. אז עכשיו מציעים לו להודיע על כך מראש, במילים אחרות: להוריד את השידוך בידיים!?

אך האם היה לו רעיון אחר? את הדרך הקודמת הוא כבר ניסה ולא ממש הניב ממנה תוצאות מעשיות!

* * *

שלושה ימים בלבד חלפו, והנה הגיעה הצעה. מיי שרי ליבוביץ (שם בדוי). הוא נסער כי הייתה זו לו הפעם הראשונה בה הוא נאלץ להתמודד עם המציאות פנים-בפנים, תרתי משמע.

אין מה לעשות - הודיע לשדכן - חייבים לעדכן אותם קודם, ובצורה הברורה ביותר. השדכן סבר אחרת. לטעמו היה עדיף לא לעשות עסק מהצלקת. ניסיונו, או החוש-השישי שלו אמרו שככה עדיף. הוא ניסה לשכנע אך חזקה עליו הוראת צד החתן שיש להניח בפני צד הכלה את הכל על-השולחן.

הוא התקשר למדוברת. כחכח מעט בגרונו ו... התחיל לספר!

לפני שש שנים הלך חזקי לכותל-המערבי. באמצע הדרך, בעודו צועד רגלית בירושלים העתיקה, עלתה באוזניו צרחה חדה. יַעֲקֹבָה לעזרה. האינסטינקט הבסיסי אמר לו "לתפוס ידיים ורגליים" ולהימלט על נפשו. מי יודע אם איזה מחבל ערבי לא החליט בדיוק הרגע להשתגע? מי יכול לנחש אם איזה סכינאי פלסטיני לא החליט לפעול?

אבל חזקי הוא חזקי. הוא לא בורה, אלא זורק מבט מהיר ומגלה לחרדתו צעיר ערבי חובט בבת-ישראל.

מסתבר שנערת סמינר בת 15 שגתה בדרכה, ונכנסה בטעות לסמטה מוסלמית. אחד מהשֵׂאבֵּאב זיהה אותה והחל להפליא בה את מכותיו. בתגובה פרצה בזעקות-אימה שנשמעו עד מרומי הר-הבית...

בשבריר שנייה, תוך כדי סיכון עצמי רב, קיבל החלטה נועזת. הוא רץ והסתער הישר לתוך הערבי המפגע, תוך כדי צרחות שעשויות לבלבל ולהרתיע את התוקף. הצעיר אמנם עזב את הנערה, אך כיוון ברזל לתוך פניו של חזקי. אלמלא היו מפרידים ביניהם באותה שנייה, היה עלול חזקי לשלם בחייו על החלטתו.

אבל הוא רק נפצע. הדם זלף, אך למעשה לא נגרם לו נזק ממשי. מסוכן. מה שכן, האירוע הותיר את חותמו על פניו בדמות צלקת לעולם-ועד.

* * *

השדכן סיים את הסיפור בדרמטיות. הוא עשה הכל כדי להעניק לצד השני את התחושה שהצלקת היא הקישוט הכי יפה שיכול להיות לאדם. קישוט המעיד על עוצם אחריותו וטהרת מידותיו. אך למרות זאת לא חשב שזה באמת ישכנע. ציפה לשמוע את המשפט הבא: "אָוֹה! בחור לתפארת! באמת פלא פלאים! אשריו ואשרי חלקו! אבל לפני שנשמע פרטים נוספים אנחנו עדיין רוצים לחשוב על הענין..."

להפתעתו הוא קיבל תשובה חיובית על-אתר. "אדרבה; בגלל הצלקת!" - נאמר לו. המילים היו מעט סתומות, אבל הוא לא תכנן להרוס את הצלחתו תמורת מעט סקרנות. קבע מקום וזמן לפגישה הראשונה, ושחרר אנחת רווחה גדולה.

* * *

המתח היה בעיצומו, למרות שהוא לא ניכר כל-כך כלפי חוץ. חזקי היה מתוח מסיבות מובנות, האמנם תהי דומה ראייה לשמיעה? האם כאשר תראה המדוברת את הצלקת, תתמיד בהחלטתה הקודמת? וגם היא, שרי, הייתה במתח. האם בטוח שזה הוא?

? ? ?

"הוא" זה הבחור שהציל אותה ממוות, לפני שש שנים. היא צעדה אז לכותל המערבי, הסתבכה בדרך ומולה הגיח ערבי צעיר שהחל להכותה. היא כמעט התעלפה מפחד ומכאב, אך משום-מקום הגיח בחור ישיבה והעניק לה את חייה במתנה. רק לאחרונה שמעה שהפגיעה הותירה לו צלקת לכל ימי חייו, דבר שלא ידעה.

"כנראה שזה היה מכוון משמים" אמרה לו באותו ערב "כדי שמשוהו יגרום לך להתעכב עד שאני אגדל ואכנס לשידוכים".

מזל טוב.

"מהשם יצא הדבר"

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il